

Josipa Korljan Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Stručni rad

UDK: 811.163.42'243:371.68

Primljeno: 17. 07. 2012.

VIDEO U NASTAVI INOJEZIČNOGA HRVATSKOG

SAŽETAK

Video kao medij pronalazi sve veću uporabu u obrazovanju, kako u klasičnoj nastavi u učionici, tako i u e-obrazovanju. Postavljajući tezu da se najbolje nauči ono što se iskustvom doživi i prepuštajući polazniku središnje mjesto u nastavi, cilj je ovoga rada propitati mogućnosti koje video nudi nastavi stranih jezika, prije svega nastavi inojezičnoga hrvatskog koji se poučava u Hrvatskoj. Rad slijedi glavne postavke empirista i konstruktivizma. Analizira se priroda nastave stranih jezika i ciljna skupina kojoj je nastava namijenjena. Određuju se, prema Bloomovoj taksonomiji, ishodi nastave koji utječu na odabir određenoga medija i tehnologije. U radu se daju četiri primjera moguće primjene videa u nastavi, nakon čega se ističu dobre i loše strane korištenja ovoga medija. Svrha je rada doprinos zalaganju za uporabu novih tehnologija koje zahtijevaju novu paradigmu nastave u kojoj će se promijeniti uloga svih triju čimbenika obrazovnoga procesa: nastavnika, učenika i obrazovnih materijala.

Ključne riječi: *inojezični hrvatski, video u nastavi, konstruktivizam, poučavanje stranoga jezika, inovacije u nastavi*

UVOD

Promjene uvjetovane tehnološkim napretkom vidljive su u svim sferama društva pa tako i u nastavnom procesu. Današnja nastava neusporediva je s nastavom kakva se odvijala prije deset godina, da ne odlazimo dalje u prošlost. Nove tehnologije mijenjaju paradigmu obrazovanja, ali i najznačajnijega člana obrazovnoga procesa – učenika, kojemu se nastavnici moraju prilagoditi. Nove tehnologije ušle su u nastavu najprije u vidu *PowerPoint* prezentacija, edukacijskih softvera, pametnih ploča, no nije dovoljno samo propustiti dio novih tehnologija u obrazovanje kako bi se paradigma nastave promijenila. Josh Baron (2009) navodi da su nam potrebne inovacije u obrazovnom procesu, i to promjena načina poučavanja, promjena načina učenja i promjena obrazovnoga iskustva. Za sve to potrebno je promijeniti i aktivne članove obrazovnoga procesa i strategiju, zbog čega će „sve više blijediti pojam o nastavniku kao konzumentu teorije, a jačati pojam o nastavniku kao kreatoru teorije

i inicijatoru i sudioniku istraživanja“ (Mihaljević Djigunović, 2004: 332). Neka sveučilišta u Hrvatskoj već imaju definiranu strategiju kojom uvode e-obrazovanje¹ kao jedan od nužnih preduvjeta za mijenjanje obrazovnoga procesa, no još uvijek ne možemo govoriti da je nova tehnologija ušla u sve pore obrazovanja. U tome perpetuiranom procesu u kojem sudjeluje didaktički trokut nastavnik – učenik – sadržaj u ovome ćemo se radu zaustaviti na jednoj sferi: vidjet ćemo kako se video kao audiovizualna metoda može upotrijebiti u nastavi stranoga jezika, na primjeru inojezičnoga hrvatskoga, za usavršavanje nastave prema njezinoj novoj paradigmi.

VIDEO KAO MEDIJ

Kada je riječ o obrazovnome procesu, potrebna nam je distinkcija termina tehnologije i medija. Preuzet ćemo definiciju koju donose Bates i Poole (2003), prema kojima je tehnologija fizička tvorevina (učionica, knjiga, radio, televizija, računalo), a medij sredstvo prijenosa informacija (govor, tekst, video- i audiozapis i računalo).

Video (lat. *videre* ‘vidjeti’) podrazumijeva ukupnost elektroničkoga snimanja, obrade i reproduciranja pokretnih slika i pratećega zvuka². Video se često pogrešno naziva filmom, „no razlika između filma i videa danas je veća nego ikada. Video je postao dominantnim medijem koji spaja televiziju, nadzorne kamere pa i mobitele, dok je film još uvijek rezerviran za ekskluzivnije projekte...“³ Za razliku od nekih prošlih vremena kada je snimanje videozapisa iziskivalo veće troškove i posebne timove, danas su kamere ugrađene u mobitele, fotoaparate, kompjutore, laptope i snimanje videozapisa ne iziskuje nikakve veće troškove. Prema anketi koju je Gfk Hrvatska proveo u veljači 2012. godine, čak 90% kućanstava ima barem jedan mobilni, prosječan broj mobitela po kućanstvu je 2,5, u gotovo 70% kućanstava prisutno je osobno računalo, priključak na internet ima 65% kućanstava, a fotoaparat se nalazi u 63% kućanstava⁴. S obzirom na činjenicu da su u središtu nastavnoga procesa učenici i studenti, dakle mladi ljudi naviknuti na tehnologiju i njome okruženi, zaključujemo da svaki aktivni sudionik nastavnoga procesa posjeduje ili ima pristup tehnologiji koja mu omogućava stvaranje videozapisa.

Osim što je kamera ugrađena u većinu uređaja koje smo spomenuli, na tržištu postoji i niz programa koji omogućavaju lakše snimanje, uređivanje i reproduciranje videa praćenoga zvukom. Najpopularniji su, naravno, besplatni programi koji se mogu instalirati na svako računalo koje zadovoljava minimalne uvjete, kao što su Windows Movie Maker, Avidemux, AVIedit, Avid Free DV ili plaćeni programi

1 Vidi npr. Strategiju e-učenja Sveučilišta u Zagrebu (<http://tinyurl.com/crtoe88>) ili Strategiju uvođenja e-učenja Sveučilišta u Rijeci (<http://tinyurl.com/c2smnt6>) (11. 04. 2012.)

2 Definicija prema *Velikom rječniku hrvatskoga jezika* Vladimira Anića (CD-ROM).

3 Prema portalu filmski.net, <http://tinyurl.com/7e2ze6t>, 2005. (12. 04. 2012.)

4 Koristimo se rezultatima ankete Gfk Hrvatska koja je provedena u veljači 2012., a rezultati objavljeni na http://www.gfk.hr/public_relations/press/press_articles/009598/index.hr.html (10. 4. 2012.)

kao Adobe Premiere, koji se pak može preuzeti u probnoj verziji. Od učenika se, naravno, ne traži poznavanje rada ovih programa. Ovdje su navedeni kao mogućnost za razvijanje kreativnosti ili, pak, povezivanje informatičkoga znanja učenika s usvajanjem stranoga jezika.

PRIRODA NASTAVE I POLAZNICI

Video je koristan medij za učenje bilo kojega predmeta (vidi npr. Petković, 1991). Istraživanja su pokazala da su za „uspješno učenje potrebne (...) informacije koje nam uglavnom daju dva osjetna područja: vidno i slušno“ (prema Furlan, 1969, „Osnove procesa učenja“, u Petković, 1991: 50). Video je posebno koristan za učenje stranoga jezika jer se nastava zasniva na elementima slušanja, čitanja, pisanja i govorenja⁵.

Postoji više modela i teorija kojima se nastoji razjasniti ovladavanje drugim jezikom⁶. Njihove zagovornike možemo podijeliti u dvije velike grupe: nativiste, koji zastupaju teoriju o urođenosti, i empiriste, koji promatraju međudjelovanje pojedinca i unosa. Govoreći o teorijama o iskustvu, međudjelovanju, Jelaska (2005: 98) navodi da je „iskustvo količina i kvaliteta dodira s drugim jezikom i njegovim govornicima“ i da „osim što ističu važnost jezične okoline i društvenoga konteksta, zastupnici jezičnoga iskustva važnim smatraju i prijašnje, ali ne urođeno jezično znanje“. U ovome radu dat ćemo primjer korištenja videa u nastavi inojezičnoga hrvatskoga koja se odvija u učionici⁷, čiji su polaznici izmješteni iz vlastite sredine, odnosno nalaze se u zemlji u kojoj se taj jezik govori i podložni su međudjelovanju pojedinca i unosa, pri čemu iskustvom konstruiraju vlastito znanje.

Aktivni članovi obrazovnoga procesa – polaznici⁸ tečaja inojezičnoga hrvatskoga – uglavnom su mladi, obrazovani ljudi između 18 i 40 godina. Cvikić (2005) dijeli polaznike tečaja inojezičnoga hrvatskoga koji se održavaju u Hrvatskoj u dvije velike skupine: tzv. prave strance i osobe s hrvatskim podrijetlom. Među pravim strancima navodi poslovne ljude, ljude kojima su supružnici Hrvati, studente kojima je hrvatski nužan za pasivno ovladavanje literaturom, studente kroatistike i slavistike nekoga stranog sveučilišta... Svima im je zajednička visoka motiviranost za učenje jezika jer im je nužan za sporazumijevanje s okolinom. Ovim pravim strancima pridružuje se nova skupina polaznika – strani studenti na međunarodnoj mobilnosti, kao što je primjerice program mobilnosti ERASMUS, a koji dolaze na jedan semestar na neku od sastavnica sveučilišta i nužno im je poznavanje jezika za sporazumijevanje, ili,

5 Vidi više u Common European Framework of Reference for Language (CEFR) na http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE_EN.asp (12. 4. 2012.)

6 Pregled modela i teorija vidi u Jelaska, Z. (2005).

7 Osim za nastavu koja se odvija u učionici, video je važan medij za nastavu koja koristi neki sustav e-obrazovanja kao hibridni (kombinirani) oblik ili za potpuno e-učenje. U takvu okruženju video je od još većega značaja.

8 Ovisno o kontekstu, u radu koristimo termine *polaznik*, *učenik* i *student*.

pak, strani studenti nekoga programa koji se odvija na stranome jeziku. Govoreći o uspješnome učeniku, Jelić (1999: 179) navodi Sterna, koji kaže da je uspješan učenik „u neprekidnom (...) traganju za smislom izričaja ili komunikacijske situacije, te traži priliku kako bi se mogao koristiti stranim jezikom, rado sudjelujući u nastavnim zadacima, ali i u stvarnim komunikacijskim situacijama. Svjestan pogrešaka koje čini, on na njima uči i pokušava se što više približiti izvornom govorniku. Na kraju uvježbava razmišljanje na stranom jeziku, pritom postupno napuštajući sustav materinskoga jezika“.

Ovako opisana ciljna skupina mladih ljudi odlikuje se poznavanjem tehnologije na visokoj razini. Nove generacije učenika kojima je susret s tehnologijom svakodnevan nazivaju digitalnim generacijama, milenijskim generacijama, *net* generacijama, ... Način na koji uče jest konstruktivistički, prema kojemu „učenici interpretiraju informacije i svijet u skladu sa svojom osobnom stvarnošću, te uče putem opažanja, obrade i interpretacije te zatim pretvaraju informaciju u osobno znanje“ (prema Ally, 2008). U konstruktivizmu učenici/studenti središte su obrazovnoga procesa, a uloga nastavnika jest moderatorska. Zasnivajući se na teoriji kognitivizma (prema kojoj učenje uključuje pamćenje, motivaciju i mišljenje, a važnu ulogu ima promišljanje) i konstruktivizma, nastava mora ponuditi polazniku vlastito ostvarenje i situacijsko učenje kroz koje će, iskustvom, steći traženo znanje. Nekadašnja jednosmjerna nastava koja je išla od nastavnika prema učeniku zamjenjuje se dvosmjernošću, u kojoj taj drugi smjer vodi k otkriću i konstruiranju znanja.

VIDEOM DO ZNANJA

Istraživanje o strategijama za usvajanje stranoga jezika (Markočić, 1999) pokazalo je kako učenici kao najčešću strategiju (u 63,3% slučajeva) koriste uporabu masmedija (gledanje televizije i filmova, slušanje radija i pjesama na engleskom jeziku, rad na računalu, čitanje časopisa).

Video kao medij upotrebljava se za „konstruiranje znanja“. Jonassen, Cambell i Davidson (prema Bates i Pool, 2003) naglašavaju važnost analize medija u svrhu „stvaranja“ znanja.

George Siemens (2007) ističe važnost usklađivanja ishoda učenja i odabranoga medija te navodi da prije samoga odabira medija treba procijeniti ishode prema Bloomovoj taksonomiji (ili nekome sličnom modelu), utvrditi značajke medija te ih tek tada odabrati na temelju dostupnosti, troška, vremena, stručnosti i općenitih uvjeta (širina frekvencijskoga pojasa, tehnologija, tj. imaju li učenici video-/zvučne kartice i sl.). Ishodi učenja prema Bloomovoj taksonomiji⁹ raspoređeni su u tri područja: kognitivno

9 Bloom, B. S. (Ed.) (1956) *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I, Cognitive domain*. New York; Toronto: Longmans, Green. URL: <http://www.carnet.hr/referalni/obrazovni/spzit/pismeni/teorija/bloom> (12. 04. 2012.)

(znanje), psihomotoričko (stavovi) i afektivno (vještine). Polaznici u konačnici moraju pokazati znanje, razumijevanje, primjenu, analizu, sintezu i vrednovanje, bez obzira na kojoj su polaznici razini. Navest ćemo neke od ishoda učenja koje bi polaznici/učenici/studenti trebali ostvariti po završetku programa, koristeći Bloomovu taksonimiju:

- prisjetiti se naučenoga i reproducirati u govoru i pismu (znanje);
- dati primjer, proširiti svoje znanje u govoru i pismu, izraziti što žele, prepričati sadržaj, raspraviti o određenoj temi (razumijevanje);
- primijeniti znanje u svakodnevnim situacijama, prilagoditi naučeno situaciji, prakticirati naučeno u svojem okruženju (primjena);
- razlikovati točno od netočnoga izražavanja, dijalektalno od standarda (analiza);
- sastaviti, stvoriti, objasniti (sinteza);
- zaključiti, ocijeniti, procijeniti, usporediti, podržati (vrednovanje).

Kako u ove ishode uklopiti video?

MOGUĆE PRIMJENE VIDEOA U NASTAVI STRANIH JEZIKA

Siemens (2007) primjenu videa vidi u sljedećem: „demonstracije, objašnjenja, predavanja, rješavanje složenih Whiteboard – problema iz fizike, dvosmjernost (skupocjeno) – nastavnik promatra učenika“.

Video u nastavi stranoga jezika moguće je koristiti na bilo kojoj razini učenja jezika. Možemo ga koristiti za usvajanje znanja, proširivanje znanja, usustavljanje usvojenoga znanja. S obzirom na činjenicu da najbolje naučimo ono što izgovorimo i učinimo, video možemo koristiti od samoga početka – za izricanje osnovnih informacija o sebi i drugima do uklanjanja pogrešaka prisutnih kod govornika viših razina. Naravno, riječ je o videu kao aktivnomu elementu nastave u kojemu sudjeluju sami polaznici snimajući sebe (Primjer (1)), druge polaznike (Primjer (2)) ili pasivnomu elementu u kojemu se reproduciraju druge snimke, npr. s *YouTubea* i slično (Primjer (3)), ili polaznici gledaju videopredavanja i slično (Primjer (4)).

Primjer (1) – video u kojem je polaznik u glavnoj ulozi

Ovim primjerom korištenja videa konstruira se znanje na način da je polaznik primoran snaći se u novoj situaciji – pred kamerom: reproducirati naučeno znanje, primijeniti ga na određenu situaciju i izraziti što želi, čime se postižu ishodi koji uključuju znanje, razumijevanje i primjenu. Iskustvo¹⁰ je pokazalo da se polaznik više priprema kada zna da će ono što će reći ostati zabilježeno, čime se potiče motiviranije

¹⁰ Zaključujemo na temelju vlastita iskustva i iskustva kolega nastavnika različitih predmeta izrečenih u privatnoj konverzaciji.

usvajanje znanja.

Na početnoj razini učenja na ovaj način polaznici mogu dati osnovne informacije o sebi (kako se zovu, odakle su, koji su im hobiji) ili se video, na primjer, može iskoristiti za opisivanje prostora u kojemu žive i međusobnih odnosa predmeta u tom prostoru, čime se u hrvatskomu jeziku odlično uvježbava uporaba akuzativa, genitiva i lokativa. Na višoj razini učenja jezika video se može iskoristiti za npr. formiranje vlastita mišljenja o pročitanoj knjizi/odgledanom filmu ili snalaženja u ulozi turističkoga vodiča. U radu dajemo grubu podjelu na nižu i višu razinu, pri čemu niža razina podrazumijeva početni stupanj učenja, a viša srednji i napredni. Za potrebe ovoga rada stavljamo ih zajedno zbog zajedničkih karakteristika – polaznika koji posjeduju prethodno znanje koje se prilagođenim zadacima može nadograđivati.

Primjer (2) – video u kojemu polaznici snimaju druge polaznike

Jedna od postavki konstruktivizma jest da učenici preuzmu inicijativu za stvaranje znanja, pri čemu u ovakvoj sredini neminovno moraju biti u interakciji s drugim učenicima. Osim što treba poticati kolaborativno učenje kako bismo omogućili konstruktivistički pristup učenju, „suradnja s kolegama pruža učenicima životno iskustvo rada u grupi i omogućava im da koriste metakognitivne vještine“ te da uče od drugih (prema Ally, 2008).

Sadržaji koji se žele obraditi ovakvim primjerom trebaju biti samo uopćeno zadani; na polaznicima je da odaberu koji aspekt problema obraditi i na koji način pristupiti osmišljavanju i izradi projekta.

Na početnoj razini učenja jezika ovaj se zadatak može dati kako bi se osmislila situacija iz stvarnoga života, npr. posjet restoranu. Ovisno o broju polaznika, zadatak može biti zajednički većemu broju grupa i realizirati se za vrijeme redovne nastave ili kao samostalni projekt u sklopu domaće zadaće.

Na primjeru teksta koji je obrađen u učionici i usvojenoga vokabulara, polaznici pristupaju izradi scenarija u kojemu proširuju i nadopunjuju osnovni vokabular, dijele uloge i pripremaju se za svoje uloge. Ovako zadanim okvirom grupnoga rada dokida se mogućnost straha od vizualnoga i auditivnoga zapisa zbog podijeljene odgovornosti. Također se u ovakvom zadatku otvara mogućnost podbacivanja i nedovoljnoga sudjelovanje manje aktivnih polaznika. U tome slučaju nastavnik kao moderator treba potaknuti i motivirati manje aktivne sudionike koji se izvan učionice uglavnom služe engleskim i materinskim jezikom te se ovako potiču na korištenje hrvatskoga kao jezika cilja.

Na višoj razini učenja jezika ovaj zadatak možemo iskoristiti za sceniranje rasprave o pročitanoj knjizi, odgledanom filmu, za komentiranje aktualne političke ili kulturne situacije u kojoj do izražaja dolazi formiranje vlastita mišljenja i izricanje stavova.

Primjer (3) – reproduciranje snimki

Ovaj primjer pripada pasivnomu elementu primjene videa u nastavi u kojemu je polaznik pasivni promatrač; aktivni element postiže se nakon odgledane snimke u vođenoj i moderiranoj raspravi.

S obzirom na činjenicu da je nastava stranih jezika usmjerena na usvajanje jezičnih zakonitosti i vokabulara, mogućnost izbora predložaka ogromna je i odabire se prema interesima i dobi polaznika. Sve je veća svjesnost i o kulturološkim sadržajima koji bi trebali ući u nastavu stranih jezika, tako da se ovim primjerom može ostvariti i ovaj cilj. Na nižoj razini koristit će se videozapisi s jednostavnijim scenarijem i s manje izgovorenoga teksta, za razliku od više razine na kojoj je polaznicima potrebno ukazivati na sadržaje zasićene što raznovrsnijom primjenom jezika. U nastavi stranih jezika ovaj se primjer zasada najčešće koristi reproduciranjem filmova.

Na nižoj razini učenja jezika mogu se reproducirati jednostavniji animirani filmovi, kao npr. „Surogat“, čime se upoznaju i s hrvatskom kulturom, Zagrebačkom školom animiranoga filma i filmom nagrađenim Oscarom. Istraživači su primijetili da „početnici i napredniji učenici, djeca i odrasli, izuzetno dobro reagiraju na kombinaciju crteža i crtanoga filma u nastavnom videomaterijalu ... stoga crtani film, osmišljen u nastavne svrhe, može biti vrlo moćno didaktičko sredstvo u učenju stranih jezika“ (Pavelin, 1995: 84).

Na temelju odgledanoga može se povesti jednostavan razgovor pogodan za vježbu uporabe pridjeva (npr. Kakav je čovjek? Kakav je brod?...) ili prezenta (npr. Što on sada radi?...). Na višoj razini mogućnosti su veće te se, ovisno o konkretnome stupnju znanja i interesu polaznika, mogu reproducirati zaista raznovrsne snimke.

Osim filmova kao umjetničkih ostvarenja mogu se reproducirati i dokumentarni filmovi pogodni za kulturološke informacije, ali i razni amaterski videoisječci s interneta (primjerice s *YouTubea*) koji odgovaraju dobi i interesu polaznika i ishodima nastave.

Pri reproduciranju materijala obvezno je voditi računa o zaštiti autorskih prava i, ako je potrebno, prije reproduciranja zatražiti dozvolu autora. Više o tome govori Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (2003).

Primjer (4) – videopredavanja u realnome vremenu

U novije vrijeme u obrazovanju je sve prisutnija uporaba konferencijskih videoveza ili videopredavanja kojima se sinkronijski ili asinkronijski u učionicu dovode prostorno i/ili vremenski udaljeni predavači. U ovome primjeru primjene videa polaznik je uglavnom pasivni promatrač koji tek na kraju odgledanoga videopredavanja ima priliku uključiti se u raspravu bilo s izlagačem, bilo s nastavnikom kao moderatorom.

Videopredavanja u nastavi stranih jezika, pogotovo inojezičnoga hrvatskoga koji se uči u Hrvatskoj, mogu se iskoristiti za predstavljanje zanimljivih ličnosti hrvatske kulturne i političke scene, čime se štedi vrijeme i novac jer se prostorne udaljenosti

nadilaze tehnologijom. Ovakav odabir predavača preporuča se polaznicima viših stupnjeva koji neće imati većih problema s razumijevanjem i, ako je riječ o sinkronijskom predavanju, moći će postavljati pitanja.

Na nižemu stupnju učenja jezika izvrstan primjer videopredavanja jest ulazak u učionicu tečaja hrvatskoga koji se odvija negdje u svijetu i u kojoj su polaznici na istoj razini kao polaznici u Hrvatskoj. U ovome slučaju polaznici su u mogućnosti usporediti svoje znanje sa znanjem onih polaznika koji uče hrvatski jezik izvan države u kojoj se jezik govori. Isto tako, moguće je ući u učionicu polaznika na višemu stupnju učenja koji mogu pripremiti određenu nastavnu jedinicu i obraditi je sa svojim „mlađim“ kolegama. Naravno, ovaj model može se primijeniti i na polaznike viših stupnjeva koji uče jezik u Hrvatskoj i koji bi nastavnu jedinicu predstavili svojim „mlađim“ kolegama negdje u svijetu. Sve, naravno, tek uz dobru internetsku vezu i dobru međunarodnu suradnju.

EVALUACIJA

Nakon reprodukcija gore navedenih primjera potrebno je otvoriti raspravu kojom će se postići evaluacija (vrednovanje). Prema Bloomovoj taksonomiji, vrednovanje uključuje aktivnosti kao što su, na primjer, sljedeće: ocijeniti radove ostalih polaznika na temelju zadanih ciljeva, procijeniti uspješnost određenoga polaznika i staviti ga u kontekst s ostalima, uključujući i sebe kao polaznika i vlastito znanje, usporediti izložene primjere i obrazložiti svoje odgovore, zaključiti na temelju svih iznesenih činjenica. Osim što same reproducirane materijale vrednuju polaznici, morali bi ih vrednovati i nastavnici, čiji će komentari djelovati motivirajuće i u svrhu pravilnoga korištenja jezika. Potrebna je i evaluacija kojom će se ocijeniti rad nastavnika, kako bi kvaliteta nastave postala što bolja i kako bi se uvidjelo koji su sadržaji u središtu zanimanja određene grupe polaznika.

POZITIVNI I NEGATIVNI ASPEKTI PRIMJENE VIDEA U NASTAVI

Primjena bilo kojega medija ima svoje dobre i loše strane. Ovisno o cilju i ishodu učenja, bira se i određeni medij. Naša temeljna postavka jest da se znanje najbolje usvaja kada se primijeni u praksi. Korištenjem videa i naknadnim reproduciranjem videozapisa dodatno se osnažuje empirijska vrijednost jer se upućuje na točno određene pogreške, npr. na fonološkoj ili sintaktičkoj razini, koje tako postaju uočljivijima te ih je lakše ispraviti i polaznici ih kao takve – reproducirane i ispravljene – lakše usvajaju. Ispravljanje pogrešaka može podleći i kreativnijemu načinu motiviranih polaznika: kreativniji i motiviraniji pojedinci mogu koristiti prije spomenute progame za obradu videa u kojima je moguće u snimku nakon izrečene pogreške umetnuti tekst

kojim se upućuje kako treba, a kako ne treba nešto reći ili naglasiti.

Snimanje videozapisa stavlja polaznike u središte obrazovnog procesa i dopušta im da sami biraju sadržaje kojima žele pristupiti te potiče kreativnost, razvija kognitivne sposobnosti, vodi k trajnomu usvajanju znanja kojim će se polaznik koristiti u svakodnevnim situacijama, potiče grupni rad i razvijanje socijalnih vještina. Uporaba videa podupire novu paradigmu obrazovnog procesa u kojemu se mijenjaju i nastavnik (koji sada postaje moderatorom), i učenik (koji sada postaje središtem obrazovanja i sam bira način na koji i što želi učiti), i nastavni materijali (koji sada postaju praktični radovi učenika, nastali na temelju polaznišnog teksta ili nastavnikovih uputa).

Dobre su strane ovakve primjene konkretizirano i individualno usvajanje i prerađivanje znanja koje postaje trajnim. Učenik je središte samoga obrazovnog procesa u kojemu, prema vlastitim potrebama, bira sadržaje koje će usvojiti i u kojemu su nastavnik, medij, tehnologija, rječnik, udžbenik tek skela, prema ideji Vygotskoga, koja drži polaznika dok se ne osamostali i usvoji potrebno znanje. Te skele se trebaju maknuti kada je zgrada dovoljno jaka. Iako je umro 1934., Vygotskyjeve ideje objavljene su tek 60-ih godina i ostavile su traga u današnjemu pristupu nastavi. Vygotsky se zalagao za to da nastavnik smanji svoju ulogu u obrazovnome procesu i naglašavao je važnost dijaloga (prema Yang, Wilson, 2006: 365).

Govoreći o konstruktivizmu, Ally (2008) piše da „učenici uče najbolje kada ono što uče mogu odmah primijeniti i tome dati osobno značenje“; konstruktivizam smatra da učenici najbolje uče kroz osobnu interpretaciju.

Uz sve navedeno, za ostvarivanje ovakva primjera nisu potrebni dodatni troškovi jer, kao što je već rečeno, mogućnost snimanja kamerom i reproduciranja snimljenoga u vrlo je raširenoj primjeni, a ovi primjeri ne zahtijevaju angažiranje stručnjaka.

Primjenjujući video u nastavi, nastavnici se redovito susreću s iznimno kreativnim rezultatima, čime se još jednom dokazuje tvrdnja da je generaciji mladih ljudi o kojoj govorimo urođena uporaba nove tehnologije.

Posebna pozornost u ovakvoj nastavnoj paradigmi daje se svakomu pojedinom polazniku, među kojima se mogu naći i oni s posebnim potrebama. Dok se učenici s invaliditetom (kao npr. multipla skleroza, spina bifida i sl.), disleksijom i disgrafijom uz određene prilagodbe mogu dobro uklopiti u nastavu koja koristi video kao medij, učenicima koji su slijepi ili gluhi potrebni su dodatni mehanizmi: gluhim učenicima mora se omogućiti transkript izgovorenoga teksta, a slijepim učenicima potreban je poseban čitač ekrana koji im donekle pomaže u sudjelovanju u nastavi.

Među negativnim aspektima primjene videa u nastavi, Siemens (2007) navodi visoke troškove. Međutim, u ovome radu riječ je o produciranju videozapisa koji ne zahtijevaju nikakve posebne tehnologije osim onih koje su već raširene i gotovo

ih svi učenici posjeduju. Kao najnegativniji aspekt izdvojili bismo mogućnost tehničkih smetnji i kvarova pri radu s uređajima i programima koji se koriste za obradu. Negativan je aspekt i problem usklađivanja s drugima prilikom primjene videopredavanja ili videokonferencijske veze, kao i mogućnost pucanja veze. Isto tako, postoje učenici koji zaziru od tehnologije ili ne žele biti zabilježeni na snimci. U našem radu nismo naišli na takve slučajeve, no svakako se zalažemo za motiviranu uporabu videa i stvaranja zapisa u kojemu polaznici igraju glavnu ulogu.

Također postoje i nastavnici koji zaziru od tehnologije i proći će možda još i nekoliko generacija prije nego se promijeni paradigma nastave.

Ne moraju svi jednako reagirati na ideju o primjeni videa kao na nešto što je zanimljivo, poticajno i kreativno. Prije odabira tehnologije u obzir se moraju uzeti učenici i način na koji oni usvajaju nova znanja; upravo je to osnova nastavne strategije, a to je, kako CARNetova e-learning akademija smatra, „način na koji nastavnik pristupa nastavnom procesu da bi postigao svrhu poučavanja, odnosno kako nastavnik shvaća ulogu učenika u procesu učenja“. U današnjoj nastavi učenik bi trebao zauzimati središnju ulogu, pogotovo u nastavi jezika.

Moramo uzeti u obzir i činjenicu da ne reagiraju svi jednako na grupni rad i ovisno o polaznicima, ovakav način poučavanja bit će pozitivan ili negativan. Isto tako, video možemo koristiti tek kao jednu od strategija za usvajanje jezika koja zahtijeva nešto više vremena i potrebno ju je dobro isplanirati u svim fazama ostvarenja.

ZAKLJUČAK

U društvu koje se neprestano mijenja i nastava mijenja svoju nekadašnju formu, što zahtijeva mijenjanje samoga nastavnog procesa. Nova generacija učenika koja znanje usvaja na drugačiji način, u skladu s dosezima novih tehnologija i ekspanzija mogućih izvora znanja, dovodi u pitanje i prirodu same nastave kao i mjesto nastavnika u obrazovnome procesu. U tako promijenjenoj paradigmi nastave i primjena videa zauzima važno mjesto u nastavnome procesu, bilo u nastavi koja se odvija u učionici, u kombiniranoj nastavi ili u potpunoj *online*-nastavi. U ovome radu nastojali smo prikazati mogućnosti uporabe videa u nastavi inojezičnoga hrvatskog, što se može primijeniti na nastavu bilo kojega stranog jezika. Pritom smo slijedili pretpostavku empirista da se najbolje uči iskustvom, što smo nadogradili konstruktivističkim pristupom prema kojemu u središte obrazovnoga procesa dolazi učenik, kojemu nastavnik pomaže, „pridržava“ ga i usmjerava na putu usvajanja novoga jezika. Paradigma nastave već je promijenjena i kao takva ugrađena u strategije nekih učilišta, no još je prisutan tradicionalan pristup nastavnomu procesu. Ovaj rad zalaže se za promjenu pristupa nastavi i nastavnika koji će se stalno usavršavati i ići ukorak s novim tehnologijama. Jedna od mogućnosti kako započeti s tim postupkom jest i

primjena videa u nastavi, stoga je ovaj rad propitao praktične mogućnosti primjene videa u nastavi u kojoj je učenik njezino središte i koja se koristi novim tehnologijama. Nastavnici u ovako izmijenjenome obrazovnom procesu također imaju novu ulogu, nimalo laku – biti konkurentni svim mogućnostima koje se pružaju i zadržati važeće mjesto u sinkronijski postavljenom svijetu, što se postiže uranjanjem u svijet novih tehnologija, novih ideja i međusobnim dijeljenjem vlastitih spoznaja.

Literatura

Baron, J. (2009) *Are we there yet. A Talk on Technology and Transforming Education*, Campus Technology Virtual 09 Conference.

Bates, A. W., Poole, G. (2003) *Effective Teaching with Technology in Higher Education*, San Francisco, Jossey-Bass.

Cvikić, L. (2005) Hrvatski kao drugi i strani jezik: stanje i potrebe. U: Jelaska, Z. i sur. (ur.), *Hrvatski kao drugi i strani jezik*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada, str. 311-328.

Jelaska, Z. (2005) Ovladavanje drugim jezikom. U: Jelaska, Z. i sur. (ur.), *Hrvatski kao drugi i strani jezik*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada, str. 88-107.

Jelić, A. B. (1999) Strategije učenja i nastava stranih jezika, *Strani jezici* 28, 3/4: 177-190.

Markočić, A. (1999) Strategije učenja engleskog jezika u srednjoj školi, *Strani jezici*, 28, 3/4: 197-208.

Mihaljević Djigunović, J. (2004) Danas i sutra nastave stranih jezika. U: Stolac, D., Ivanetić, N., Pritchard, B. (ur.). *Suvremena kretanja u nastavi stranih jezika*, Zagreb, Rijeka, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.

Pavelin, B. (1995) Vizualnost i zvuk u nastavi jezika, uz osvrt na suvremene video tečajeve za početnike, *SUVAG*, 8, 2: 79-85.

Petković, M. (1991) Prilog metodici video-medija u nastavi kemije, *Metodički ogledi*, 2: 49-62.

Siemens, G. (2007) Procjena značajki medija: Korištenje multimedije za postizanje ishoda učenja, *Edupoint* 53 (VII).

Yang, L., Wilson, K. (2006) Second Language Classroom Reading: A Social Constructivist Approach, *The Reading Matrix*, 6, 3.

Internetski izvori

Ally, M. (2008) Foundations of Educational Theory for Online Learning. U: Anderson, T i Elloumi, F. (ur.), *The Theory and Practice of Online Learning*. (str. 15-44). (drugo izdanje) Athabasca, Kanada, Athabasca University. <http://www.aupress.ca/index.php/books/120146> (25. 9. 2011.)

Bloom, B. S. (Ed.) (1956) *Taxonomy of educational objectives: The classification of*

educational goals: Handbook I, Cognitive domain. New York, Toronto, Longmans, Green. <http://www.carnet.hr/referalni/obrazovni/spzit/pismeni/teorija/bloom>, (2. 5. 2012.)

filmski.net (2005) URL: <http://tinyurl.com/7e2ze6t>. (12. 5. 2012.)

http://www.gfk.hr/public_relations/press/press_articles/009598/index.hr.html (10. 5. 2012.)

http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE_EN.asp (10. 5. 2012.)

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (2003) URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/306987.html> (30. 4. 2012.)

Josipa Korljan

Department of Croatian Language and Literature
Faculty of Philosophy, University of Split

USE OF VIDEO IN TEACHING CROATIAN AS A SECOND LANGUAGE

Summary

Video is finding an increasing use as a medium in education, classroom teaching as well as in e-learning. The thesis of this paper is based on the assumption that the best way of acquiring knowledge is learning by doing and giving a student the main role in teaching. Therefore, this paper examines the possibilities that video offers in teaching foreign languages, especially in teaching Croatian as a second and foreign language (L2) in Croatia. Drawing on theories of empiricism and constructivism, foreign language teaching and target groups are analysed. Teaching outcomes that influence the choice of media and technology are determined by Bloom's taxonomy. Four possible uses of video in a foreign language teaching are presented, after which positive and negative elements of using this medium are pointed out. This paper contributes to promotion of new technologies which call for a new paradigm in teaching in which the roles of all three actors in teaching process – teacher, student and teaching materials - will be changed.

Key words: *teaching Croatian as a second language, video in learning process, constructivism, learning process, innovations*